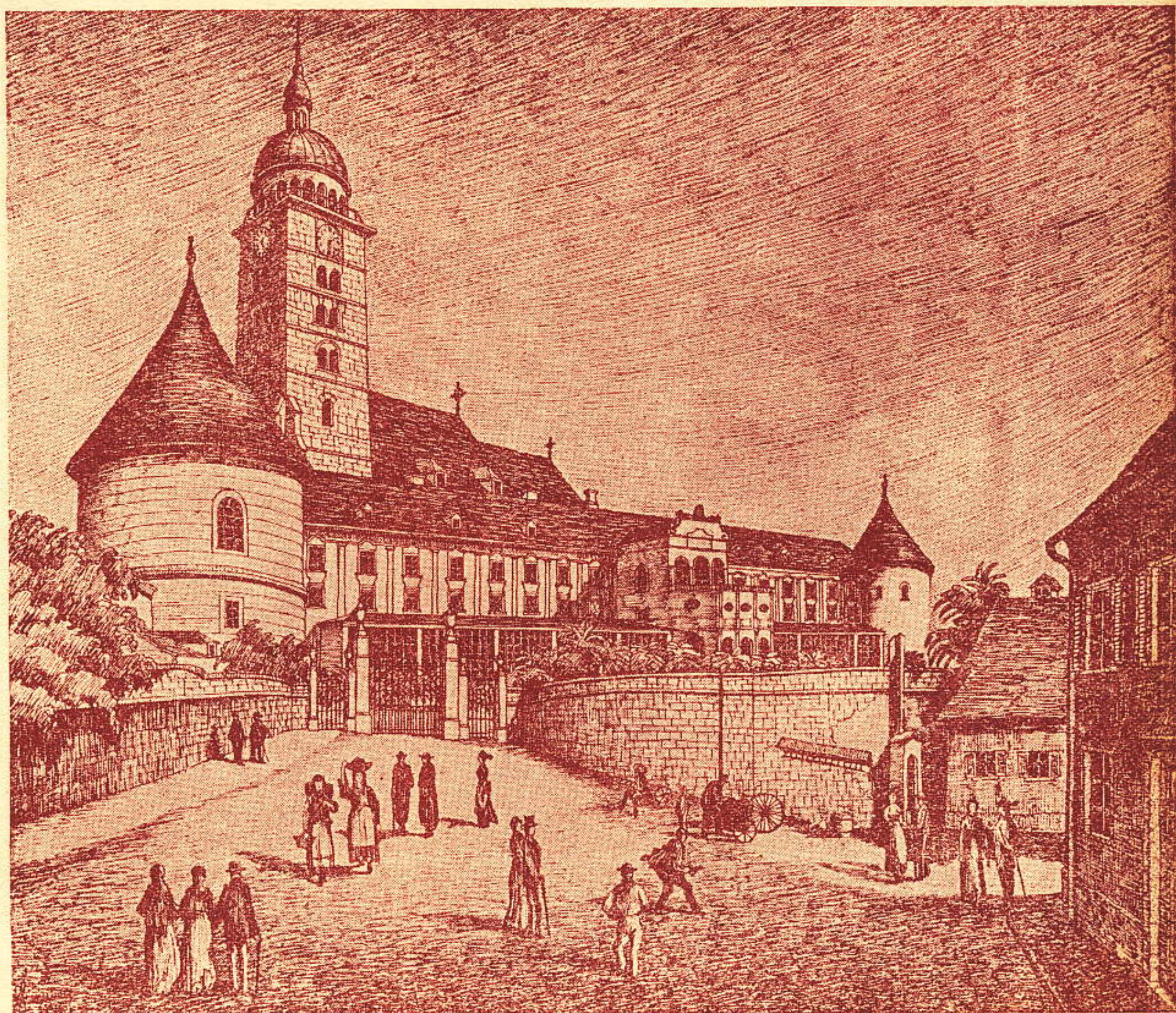
poštarina plaćena u gotovu

Cijena 3 Din

OBITELJ



Pogled na stari zvonik zagrebačke katedrale i nadbiskupski dvor u Zagrebu

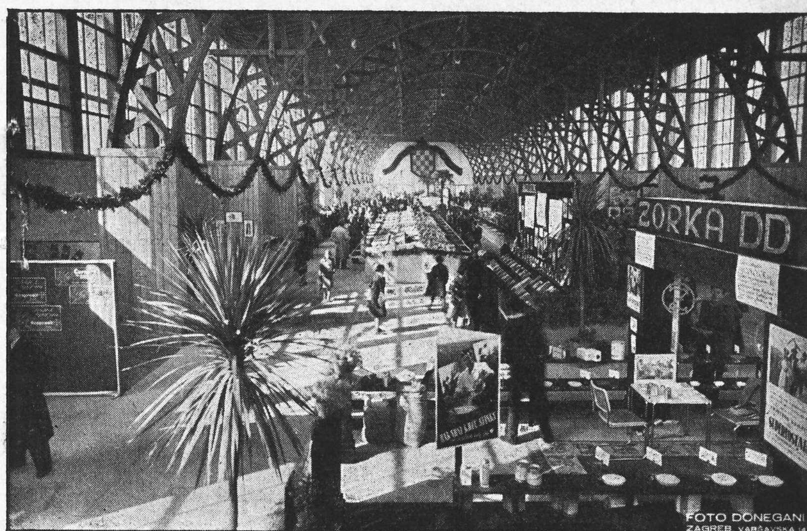
God. 1939. 25. listopada Broj 39|40

OBITELJ

ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU
U ZAGREBU 25. LISTOPADA 1939.

GODINA XI. BROJ 39/40

Desno: CJELOKUPNI POGLED NA ZEMALJSKU IZLOŽBU VOĆA BANOVINE HRVATSKE U ZAGREBAČKOM ZBORU OD 7. DO 18. O. MJ.
U pozadini je hrvatski grb načinjen od bijelih i crvenih jabuka



Iskorištavajmo razumno svoje bogatstvo

Uz prvu zemaljsku izložbu voća Banovine Hrvatske

Voće je jedan od najvažnijih proizvoda, koje hrvatska zemlja daje našem čovjeku. Naše šljive i jabuke idu u daleke zemlje i nose sobom glas o bogatstvu naše grude. Ova godina je donijela nezapamćeno velik rod raznovrsnog voća u Hrvatskoj. U banovini Hrvatskoj ima oko 17 milijuna stabala raznoga voća. Samih šljiva urodilo je ove godine oko 19.000 vagona, od čega je 10.000 vagona prepečeno u rakiju, čime je dobiveno oko 200.000 hl rakije. S obzirom na osobito lijepe vrste i bogatstvo raznoga voća neobično je značajna prva zemaljska izložba voća Banovine Hrvatske, koja je priređena u Zagrebačkom Zboru od 7. do 18. o. mj. To je prva voćarska izložba kod nas nakon 33 godine. Na njoj je bilo zastupano 75 kotara sa 1632 izlagača i 4.876 uzoraka raznoga voća. Na njoj se očitovalo, kakvi se uspjesi dadu postići u hrvatskom voćarstvu.

Ovdje ćemo ukratko spomenuti nešto s obzirom na zdravstvenu i gospodarsku ulogu voća u našem narodu.

Voće sadrži najvažnije sastojke hrane potrebne našem organizmu. To je uglavnom voćni šećer, koji je i po svojoj hranjivosti i po drugim funkcijama bolji od običnog bijelog šećera. Pored voćnog šećera voće sadrži znatnu količinu vitamina i raznih soli.

Zbog svojih hranljivih sastojaka i povoljnog utjecaja na rad organizma voće treba da bude sastavni dio hrane naročito za djecu i rekonvalescente, a dobro će doći i svima drugima. Ono pomaže rast kostiju, pospješuje probavu i djeluje na bolji, jači i pravilniji rad crijeva.

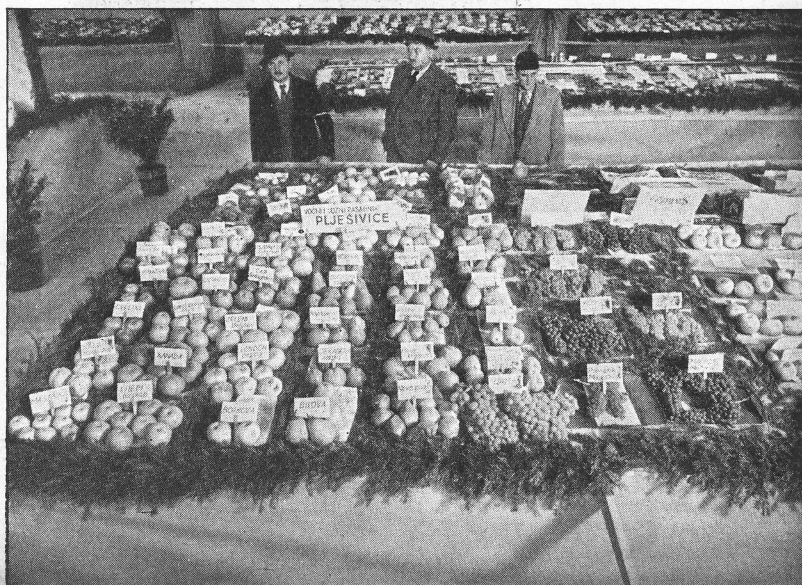
Kolika je vrijednost voća, t. j. njegova kvalitativna snaga, vidi se najbolje iz ovog primjera: Jedan komad jabuke težak svega 40 gr sadrži pet grama voćnog šećera, t. j. isto toliko koliko je teška jedna kocka šećera. Ovih pet grama voćnog šećera dobivenih iz jednoga komada jabuke u stanju su da razviju toliku snagu, izraženu u kalorijama, da jednog čovjeka podignu na visinu od 40 metara. Još je slikovitija snaga voćnog šećera, ako ga zamislimo u količini od svega pola litre slatkog voćnog soka, koji sadrži 60 gr voćnog šećera. S tom količinom može jedan čovjek teorijski da se digne na visinu od 900 metara.

Iz ova dva primjera lijepo se vidi, kakva je životna snaga sadržana u voću kao i to zbog čega se ono preporučuje kao hrana.

Kod nas se voće ne troši u onoj mjeri, u kojoj se troši u drugim zemljama. Kod nas se voće upotrebljava za dobijanje alkohola, pri čemu trpimo dvostruku štetu. Jedna šteta dolazi otuda, što se proizvodi jedno otrovno sredstvo, koje samo nanosi štetu organizmu, a druga se sastoji u tome što preradom voća u alkoholna pića gubimo velike količine odličnog sredstva za ishranu.

S jedne strane se treba veseliti ovogodišnjem bogatom rodu voća, dok je s druge ono donijelo sobom neke loše posljedice. U pojedinim mjestima su ljudi toliko uživali rakiju, te su tučnjave vrlo učestale, a dogodilo se kod toga i koje ubistvo. Hrvatske organizacije su tu pohval-

Desno: VOĆE IZ VOĆNOG I LOZNOG RASADNIKA PLJEŠIVICE NA ZEMALJSKOJ IZLOŽBI VOĆA BANOVINE HRVATSKE
Voće je na izložbi poredano po raznim krajevima a onda po vrstama, te se ova skupina, što je na našoj slici, osobito ističe među drugima, koje su bile na izložbi



no nastupile i uklonile sve, da do toga više ne dođe. Ima glasova, da su djeca za vrijeme pečenja rakije u Hrvatskom Zagorju išla pijana u školu.

Zamislite, kolika je tu šteta nanesena zdravlju tih mladih duša nerazumnim postupkom starijih, koji su im omogućili da dođu do rakije. Dao Bog, da su to samo glasine!

Treba nasuprot tome preporučivati na sve načine što veću potrošnju zelena voća i neka se u velikim količinama sprema za zimu. Kakve li koristi od toga na našim selima za škrtih zimskih dana! A dalo bi se na tome lijepo i zaraditi.

Prosječno se u Jugoslaviji godišnje potroši 300 milijuna litara vina, 100 milijuna litara rakije i skoro isto toliko pive. To predstavlja vrijednost od tri do četiri milijarde dinara. Upravo toliko novaca dajemo godišnje za naše trovanje. Prosječno na svakog stanovnika u Jugoslaviji otpada godišnje izdatak na alkohol oko 300 dinara.



NOVO DJELO KIPARA JURJA ŠKARPE

Juraj Škarpa zauzima jedno od najodličnijih mjesta u hrvatskoj kiparskoj umjetnosti. Skroman, bez nadmetanja i neumoran u umjetničkom nastojanju dao je hrvatskoj umjetnosti mnoštvo djela, kroz koja se provlači glavno obilježje njegove ličnosti: osjećaj, profinjeni lirizam. Ovo najnovije djelo načinjeno je za nadgrobni spomenik kraj glavne kapele na ulazu u zagrebački grad mrtvih. I tu se očitovala umjetnikova sposobnost, da daje uvijek nove oblike svog savršeno stiliziranog umjetničkog smjera

Preradom voća u alkohol uništava se velika količina voćnog šećera, koju sadrži 800 milijuna kilograma voća, koliko se otprilike kod nas godišnje preradi u alkoholna pića. Ta količina voća sadrži najmanje 120 milijuna kilograma voćnog šećera. Kad bi jedan kilogram voćnog šećera računali samo po 10 dinara, onda bi šteta iznosila 1,200.000 dinara. Računajući pak da svaki gram šećera proizvodi četiri kalorije, onda izlazi da gubitak na kalorijama iznosi 480 milijardi. To je upravo toliko, da bi se, računajući 2000 kalorija za svakog čovjeka na 24 sata, tom hranom moglo prehraniti milijun ljudi kroz 240 dana.

Prema tome prerada voća u alkohol je štetna i sa stanovišta ishrane našeg stanovništva, naročito pasivnih krajeva. Iz svih navedenih razloga vrijedno je da se voće preporuča kao hrana te se nastoji oko prerade voća u bezakoholna pića, ukoliko ne može da se potroši u svježem stanju. Osobito treba ucijepiti svakome svijest, da je voće za naš narod i zdravstveni i gospodarski faktor. *K. M.*

Pohod dolini duša

Spjevao Vjekoslav Ećimović

Trešnje s tamnim ukrasom u crnini.
Nedaleko groblje.
Plot od par kolaca.
Spokoj u nijemoj dolini.
Tek drozd plodove zoblje:
mnoštvo tobolaca.

Tama, vlaga i miris trave
duh mi nemirom pune
pod mračnim brijegom.
Dah mi sapinju, dave
i pogled očiju bune
nad crnim stijegom.

Harmonija

Spjevao Branko Klarči

Izvana će ući miris vlažnog zraka
I čempres će malo sagnuti se niže.
Prokrast će se sjena bljedolika traka
Kao zlatna pređa, koju lahor diže.

To će biti samo jedan mali časak.
Onda će zadrhtat sva tjelesna tkiva.
Sjene će se srušit uz sablasni prasak
Na dno mraka, što se u grobove sliva.

Sve će biti tiho ko u krilu noći,
Bez muzike boja i crvenog plama,
I mnogo će rujnih popodneva proći,
A nad prahom tijela počivat će tama.

Tad će moje tijelo, koje čeka čase,
Što će zadnji rubom ovih tama proći,
Zanjihati snažno u bijele talase
Harmoniju sjaja u zlatnoj jasnoći.

Berba u Slavoniji

Napisao Andrija Divić

Svježi povjetarac duvao je s vinorodne Dilj-Gore i donosio miris sazrelih grozdova. Sva se srca razveselila i jače kucaju. Danas je berba kod gospodina župnika. Tu se vidi, kako je plemenito srce naših svećenika otvorilo širom vrata svoje ljubavi narodu svome, pa je njegov dvor postao ognjište opće radosti. Pomaljaju se prve zrake sunca. Čarno, bistro djevojačko oko cakli se od veselja poput »bobe« crvenog »Amerikanca«, a iz punih grudiju odvija se pjesma:

Alaj imam grlo za pjevanje,
Crne oči za ašikovanje.
Lako ti je namamit bećara,
Tri pogleda, više mu ne treba.

Pjesma, cika, vrisak odjekuju sa svih strana brda. Slušajući, kako se pocikuje sa susjednog brda, pjevaju djevojke:

Na pjevanje domamit ću janje,
Al na ciku i janje i diku.

Već su se razmjestili. Svaki mladić i djevojka pazi, uz koga će izabrati svoj red u vinogradu, jer svaki mig, i položaj znači nešto. Beračice se poredale: na jednoj strani »Filijalke«, a na drugoj »Župljanke«. Među redove beračica umiješao se po koji momak pa sagnuvši se, da tobože bere čokot, krišom promatra kroz lišće i grozdove svoju susjedu. A beračice pjevaju:

Visok tanak, rumen kao ruža,
Taj se meni oko srca pruža.

Sada nastaje pravo takmičenje u branju i pjevanju:

Curica je pudarila grožde,
I pjevala, da joj lola dođe.

A iz ovih stihova odsijeva čista narodna etika:

Avaj moja dva obraza bijela,
Tulipani — loli sačuvani.

Sunce je već obasjalo rumene grozdove »Amerikanca« i rumene obraze slavonske djevojke. One o uvelim često i od pudera iskvarenim obrazima gradskih gospojica pjevaju:

Spadaj s mene rumenilo moje,
Spadaj s mene na one zelene.
Moje lice ne treba dinara,
Samo hladne vode iz bunara.

Došlo vrijeme ručku ili »užini«. Djed Ilija S., starac od 75 g. pun još snage, poleta i vedrine u debelom hladu vinogradskog oraha započeo užinu predvodeći molitvom. Razvilo se pravo veselje. Momci nude djevojkama slavonsku slaninu i pečenu janjetinu, a ove ne će da prime iz momačkih ruku izgovarajući se, da tobože ne mogu jesti. Djed Ilija pripovijeda o davnini. U »mirno doba« imala je jedna zadruga po 10 jarama volova, pet pari konja. Svega je bilo. A i svi su uživali: i oni i »gospoda«. Široka poput slavonske ravnice poznata je gostoljubivost slavonskog seljaka. Ali sada je drugačije. Zato se opet pjeva:

Dok sam imô i gospodi davô,
Nisam nigda u zatvoru spavô.
A sad nemam, gospodi ne dadem,
Svaki buđak u zatvoru znadem.

No svejedno djed Ilija je veseo. Oči mu još sjaju mladenačkom radošću. Skoči hitro na noge lagane, dohvati gajde i stade »štimati«. To je naš stari narodni instrumenat. Na njima je djed Ilija izveo čitav repertoar pjesama iz junačke dobi slavonske povijesti, za borbe s Turcima. To su naše slavonske gusle. Samo što gajde



BERBA JE UGODNA KAD SU GROZDOVI JEDRI
Foto L. Janković

imadu veću umjetničku vrijednost, jer posjeduju veću mogućnost ekspresije i nijansiranja. Zatim su slijedile melankolične, tužne, sentimentalne pjesme, koje svojim mirnim zvukovima odvode misao Slavonca u davninu, u »mirno doba«, kada je Slavonac mirno i veselo tjerao krdo ovaca i čopor svinja u žirovitu prostranu slavonsku šumu, pekao janjce, a od runa pravio »pršnjake«, »zore«, od kože »uprtnjače«, od lana »rubine«, »obojke«, i »dvogaće«; kada je svirao u frulu i dvojnice, šarao tikvice i »kepčije« hrvatskom ornamentikom i punio ih vinom, kojim je zalijevao janjetinu i kozletinu. Kad je pjevao pjesmu stare slave... Odjednom puče puška. Trgnu sve iz misli. Djed Ilija krepko zasvira »Seljančicu«, a djevojke zapjevaše:

Zlata imam, srebra mi ne fali,
Imam lolu, al je jako mali.
Meni mama izbira Milana,
Čuješ, mama, ljubit ćeš ga sama.

Momci bacaju oko »napoprijeko«, a djevojke pjevaju:

Ja ne trebam stotinu momaka,
Samo jedan, koji je uredan.

Ne ću ljubit, koji je ljubio,
Oj da mi je, koji nigda nije.

Da sam loza, rodila bi grožđe,
Kraj birtije, gdje mi lola pije.

Ljubav je ozbiljna stvar pa zato se pjeva:

Nije šala varati bećara,
Ja sam mala četiri varala.

A djed će Ilija sve nasmijati pa će:

Moja mama voli rešetara;
Ja sitara, strina koritara.

Uveče se razvilo kod župnika pravo veselje. Pod neobično romantičnom mjesečinom razvilo se živo kolo. Došla jesen. Uskoro će svatovi onih, koji su se danas »zagledali« pa se pjeva:

Još ću malo ja biti kod mame,
Pa ću miloj dike na uvike.

I do godine opet isto. Kruta realnost, zbilja i ozbiljnost života izmjenjuju se sa vječnom mladosti i uvijek istom nesavladivom ljubavi naše narodne mladosti...

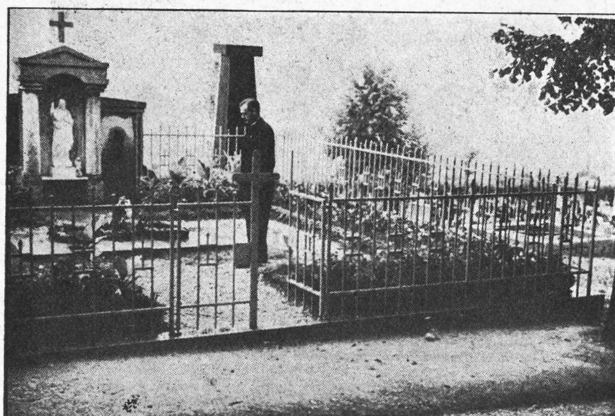
Izvorna novela „Obitelji"

Momče je venulo kao breskva u vrtu

Napisao Ivo Balentović

Živjelo se tako: kako kad. Kad svirne hladan jesenski vjetar u tanku jezivu frulu, u hambaru se nađe pšenice u nekoliko okana i smiješak se javi na Petrovom licu i riječ zamrmori na usnama:

»Bit će dosta. Nekako će se izaći.«



HLINKIN GROB U RUŽOMBERKU
Na grobu je bunjevački pjesnik Aleksandar Kokić, koji je ovog ljeta pohodio Slovačku

Zna Petar, da je skupo platio svaki zalogaj kruha. Teški ljetni rad još struji osjećajem napora kroz njegove zdrave, snažne mišice. Žuljevite ruke još su crne, hrapave i nabubrene od ljetnih poslova, prsti svinuti, golemi, uglasti i kvrgavi od stiskanja plužnih rasova i motike Kuća mu je na ramenima. I Petar je pognut. Uistinu, njemu taj osjećaj tako često zamračuje pogled, glava oteža i spusti se niže, pokreti se umire i samo misao ruje: Žena je umrla od sušice, dijete je slabašno, blijedo, prava slika materina. Grana te krhke pokojnice, koja je imala u sebi toplo srce, ali toliko krhka pluća, da nije mogla izdržati. Posao je ženu otjerao u groblje. Ona je bila marljiva. Štedljivost i rad resili su tu stisnutu, sakrivenu i tihu kršćansku dušu.

Žena i mati je bila ona — pokojnica. Slomila ju briga. Slomio ju rad u polju, savijena leđa, bol u krstima, znoj po leđima i mukli, sumnjivi kašalj. Slušao Petar taj kašalj nekoliko godina i samo se trenutno zabrinuo: da ne bude štogod opasno. U seljačkoj kući oduvijek je tako. Mnogo se posluje a malo se misli. Nema knjige i čitanja i bezbrižnog ljuljuškanja na meku sjedalu, nego cijelo biće prožima jedna jedina misao: rad i rad, bez prestanka. Žena Petrova bijaše stalno u pokretu. Posao. Brige. Kuća. Dijete koje boluje. Zatim drugo. Tako su prolazili dani. Ni nedjeljom odmora. Jer nema zamjene. Dvije ruke u dvorištu, na njivi, u kući. Dvoje i nijedne više. Dijete je sitno, malo, raste.

Često Petar zalazi u prošlost sjedeći za mrkih jesenskih večeri u mračnoj kuhinji. Otvorenim očima on bi se prenosio u svijet prošlosti i pričinjalo mu se tako da je pred njim velika ploča skrućenog sjajnog voska. On grebe po njoj crnim svojim noktom i ispisuje stranice života, koji je nepovratan.

On ispisuje dugo, ustrajno, a u uhu mu treperi neka drhtava tajanstvena glazba. Kakovi zvuci? Tihi, opojni, zanose. Zar je to harmonika? Pijana, melankolična svirka.

Sam je, u kuhinji, propinje se, zuri kroz prozorčić: iza kuće je livada, prostrana zelena. Na njoj pase krava. Sagnuta je, čupa rijetko busenje, koje je još nepokretno.

Livadom korača sin. Petrov sin.

Dječak je krhak, proziran, kao pahuljica. Gleda ga, a on mu se učini kao dašak, kao oblačak, koji se rasplinjuje. Čulo mu obuzme ona daleka tajanstvena glazba, miriše cvijeće i sve je puno sjaja i drugog života od ovoga ovdje.

Taj nepoznati i daleki osjećaj brzo iščezne. Petar odlazi u staju, čisti balegu, zavrnutih rukava i napetih mišića izbacuje izmetke i gadan smrad draži ga na kihanje.

»Oj dijete, gdje si!« dozivlje sina.

Motri dijete, njegovo lice je blijedo. Dječak je navršio četrnaest godina, a vrlo je slaba-

čak. Sad je momče. Jest, upravo momče. A ipak, on to nije, nego je zamišljen i ima blijedo lice kao mati. I oči su materine. Krupne, duboke, nujne. On nije momče, jer je boležljiv i nerado razgovara. Glas mu je slabašan i govor mu se jedva razabire.

»Sinko, ti nisi zdrav — počinje on danas.«

Sunce se prosulo po dvorištu i lokve se zimske vodurine i blato tiho isparuju. »Vidim to na tebi.« Pijetao zalepršа krilima i zapjeva. I on umukne za čas. Primjećuje, da je s dolaskom proljeća dijete sve slabije. Osjeća duboko u sebi, da će mu biti blizu već i kraj. Okrivljuje se, jer ga nije liječio. A on mu je nudio još davno, da pozove liječnika. Odbio to dječak, uplašenim energičnim riječima.

»Kaži mi, je li, da sam pogodio?« odsijeca Petar riječi, od kojih mu svaka probada srce.

Dijete je zamišljenije, a i oči mu suze. »Pogodio si... Meni je sve gorje...«

»Da legneš sine, da se odmoriš.«

»Ne, ne ću. Naležat ću se i tako.«

Zastane Petru dah. Zaledi se um. Te strašne riječi izgovorio je on tako mirno. Tako ledeno I otišao u kuću. Znao je, slutio je on svoju propast.

Tako stizalo proljeće, odlazio on na oranje, prevrtao crne sočne brazde, a dijete kopnjelo kod kuće, zgugučeno u baščici kraj breskve.

U vrtu venula mala breskva, svake godine sve više. Ostala je živa samo još jedna grana, ali joj je slabašno lišće bilo uvenuto i izgriženo od gusjenica. Dječak s ocem prošetao jedne sunčane nedjelje kroz vrt, i dok je otac kradomice zurio u njegovo samrtničko bljedilo lica, iznenada on upeo prstom u breskvu:

»Vidiš, to sam ja!«

»Nemoj, sine, jabuko moja.«

Ušutjeli oba, zamišljeni. A s večerom pritisla Petrovu dušu olovna težina, mir neki zavladao selom, pa se pritajio, čak i zvijezde na nebu drhtale su mnogo skrovitije. Dječaku pozlilo iznenada, pa Petar pozvao susjede. Vrtjele se žene oko bolesnika u sobi, a Petar muškarce u kuhinji podvorio rakijom, zaplašen, nije se ufao u sobu ulaziti. Poslao po svećenika: ovaj doskora došao: obavivši sve što je trebalo, otišao.

Razgovaralo se o svemu, najvećma o brigama. Trudili se susjedi, da mu odvrnu misao od bolesnika, da utješe, kad li iz sobe se začu dječakov zov oca, i ovaj utrči, te ugleda, kako je djetetu grunula u usta krv u mlazu, zaprepastivši smućene dvorilje.

»Diko moja, diko!« pade otac preko kreveta I ostade šapćući grčevito, muklo: »Diko moja, ne dam te, ne dam...«

Otrgli ga ljudi, smućena pogleda, podivljala izraza lica, zanesena nekud — u daljinu. Kao da nije bio pri sebi. Odveli ga u susjedstvo i svi pomislili, da je možda lud. Nijesu se ufali da mu saopće: kako njegova radost, njegovo najmilije momče, leži ispružen u lijesu, a svijeće mu osvjetljuju mršavo lice i usne, na kojima lebdi smiješak, koji ga čini slična anđelu.

Obalom Crvene Hrvatske

Sjećanje o domovini i djevojci Luline ljepote u Skadru

(Nastavak)

Napisao Vilim Peroš

Oko osam sati navečer sumrak je već obavio Skadar ili, kako se ovdje kaže, Scutari, pa su bile upaljene električne svjetiljke, koje su osvjetljivale grad. Opća javna rasvjeta je još i danas veoma slaba, pa osim glavne ulice nije ni jedna ulica u Skadru jasno osvijetljena. Automobili, kojih i tako ima malo, kreću lagano gradom, a koturaši osvjetljuju slabu cestu svjetiljkama. Sjedimo pred hotelom Savoia, gdje svira glazba suvremene šlagere. Kavanska je terasa puna i to pretežnim dijelom talijanskim časnicima, čije se odore vidljivo ističu među skadarskim stanovništvom. Talijanski vojnici daju uopće glavno obilježje današnjem Skadru. Noću sretate u kavanama i na ulicama ponajčešće talijanske vojnike. Odore vojnika su veoma lijepe, a časnici nose otvorene ovratnike i kravate.

Naručili smo čaj pa smo za dobar čaj, kojega dobijete koliko želite, platili 4 leka, t. j. 12 dinara. Uz čaj dobili smo i obilno maslaca i ja-



Desno:

GLAVNI PERIVOJ U SKADRU ZOVE SE JAVNI PERIVOJ

ma, a zanimljivo je, da se šećer dobiva u malenim papirnim vrećicama; šećer je u prašini, a talijanske je produkcije, kao i oranžada.

Oko pola devet prošetali smo glavnom ulicom, koja je već i u to doba pusta, te samo s vremena na vrijeme sretamo rijetkog čovjeka.

Htjeli smo kupiti pola litre albanskoga vina, ali ga u tri gostionice nismo dobili, jer ga je već bila pokupovala Italija za svoju vojsku. Konačno smo za 3 leka ipak uspjeli kupiti bocu albanskoga vina, ali smo ga popili svaki samo pola čaše, jer je nekako oporo i gorko, da steže usta kao kakve divlje kruške. Nakon kraće šetnje došli smo u glavno gradsko šetalište nasuprot hotelu Savoji. I u njemu je dosta pusto, iako je noću usred cvijeća i zelenila sasvim ugodno.

Kako na razglednicama piše, da je to »Parc Zogu I. Scutari«, to pitamo konobara, da li je već promijenjeno trgu ime, a on potvrđuje, te nam objašnjava, da se trg zove »Giardino publico«.

Vraćamo se u naš hotel. Noć je bila divna, tiha i hladna, kakvu samo čovjek može poželjeti za ljetne žege. Tako smo ujutro ovako umorni potegli sve dok se sunce bilo visoko izdiglo. Trebalo je požuriti, da još stignemo na skadarsku čaršiju, gdje se okuplja mnogo albanskih gorštaka. Ali da ne bude ni naš hotel iznimka, nije ni u našoj sobi bilo sapuna za umivanje. Trebalo se pobrinuti za to. Zvonca nema, ali ja sam se već pomogao. Samo kako se zove ta naša sobarica? Kad pomislim na albanske djevojke, dođe mi uvijek na pamet divna Lula iz romana Fabijana Barcate. I onako pola u šali pola u zbilji izađem na vrata i viknem:

»Lula, gdje si?«

»Molim, izvolite!« javio se ženski, upravo dječački zvonki glas.

O, pa to je otkrivenje! Naša se sobarica ne samo zove Lula nego znade i hrvatski. Kasnije sam doznao, da hrvatski govori mnogo ljudi u Skadru. Tu treba ubrojiti i konobare, jer naši gosti nisu rijetki u Albaniji.

Začas se pojavila Lula. Nikako se nisam mogao oteti dojmu, da sam tu djevojku vidio prije nego li sam došao u ovaj hotel. Bila je to djevojka ljepote, kakvu sam si mogao predočiti iz Barcatina romana. I ova je došla sa sela, ne iz Krizesija, kao ona u romanu, ali vrlo blizu Krizesiju. Sve je to isti kraj, koji u divljini prirode stvara ljude orlovskih očiju, bistrine uma i kremenog poštenja, a djevojke ovakve ljepote.

Barcata bi je ovako opisao:

»Duga, snježna, košulji slična haljina, tijesno uz vrat priljubljena, spuštala se djevojci u blagim valovitim naborima sve do gležanja. U struku bila je haljina privezana uskim crvenim pojasom, s kojega su visjele crvene rese. Malene djevojčine noge stajale su u umjetno izrađenim, gizdavim, pristalim opancima. Na vitkom vratu uzdizala se nježna, lijepa glava Murillove Madone. Duge trepavice postavile se poput koprene iznad pogleda poput noći crnih očiju. Tamna kosa djevojke spletena u dvije sjajne pletenice, stajala je kao kruna na njenoj glavi. U kosu joj je bio zapleten šaren rubac, koji se natrag spuštao te pokrivao zatiljak i leđa. Kao jedini nakit visio joj preko grudiju srebrn, tanak lančić, na kojemu je bilo povješano više komada velikog srebrnog novca... Ta je djevojka bila Lula (Lula znači poljski ljiljan).

Njene su ruke bile malene, lijepe. Još nikada nisu bile u rukavicama. Sunce ih je prekrilo bojom zrelih bresaka. Bile su ove ručice malene i fine, ali su znale zahvatiti u bijedu života.

Pogled na oca Mavra uroni u djevojačko veliko crno oko, koje ga je iskreno i srdačno gledalo. Činilo mu se, da kroz tihu, mirnu vodu zavičajnog alpinskog jezera gleda u tajanstvene dubine. Pa ipak ne tako, jer ova djevojačka duša nije imala nikakvih tajna, ona je morala biti mirna, puna svijetla i veselja, poput jasnog, sunčanog proljetnog neba, tako nevina i čista poput sjajnih očiju, koje su ga gledale...«

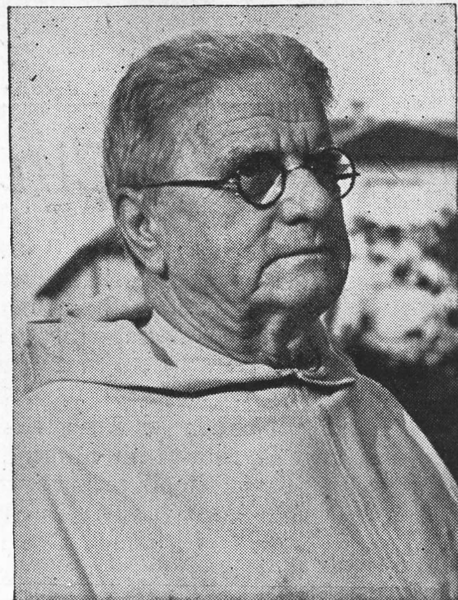
Ova albanska gorštačka djevojka je došavši u grad promijenila svoju narodnu odjeću, ali u njezinoj glavi još uvijek sjaju iskreno i srdačno dva oka tajanstvena i duboka kao alpinsko jezero njezina zavičaja, kao oči Barcatine Lule.

Ja sam joj rekao, da poznam njezin kraj — ali iz romana. Rekao sam joj, da će se o njezinom zavičaju čitati sada mnogo na hrvatskom jeziku. Znao sam naime, da Knjižnica Dobrih Romana baš tada sprema izdanje »Lule«. Teško da je shvatila posve sve što sam joj time želio reći, ali ona se veselila upravo djetinjski, što sam tako pohvalno govorio o njezinu zavičaju. To dijete sela ipak još nije osvojio grad, u njezinim očima zna još zasjati čežnja za slobodnim albanskim vidicima.

Ali ona divna Lula iz romana, Lula nevina i bez grijeha doživjela je najveću tragediju, koja je povukla u svoj vrtlog cijelu obitelj, selo i kraj. Ali iza toga je došao dan pobjede, dan vedriji od sviju dotada... I nehotice mi je srcem prošla zebnja, ne će li i ova divna djevojka doživjeti sličan slom. Ta dijete je sela u ovom vrtlogu... Teško da sam ikada tako žarko želio i molio: oh, da se to ne dogodi!

Ovo jutro mi je donijelo dojmove, kojih je mnogo za cijeli dan. Tek ovdje sam doživio potpuno ugođaj »Lule«. Roman divne sestrinske ljubavi i bratove, jer napisao ga je brat o svojoj sestri. U romanima se priroda poetizira, ali ovdje je sve opisano po istinitom zbivanju. Poetizirana ljepota i priroda spojile se u divnu sintezu.

Jedan zlatni jubilej



O. ANĐELKO ORLANDINI, zlatni jubilarac, koji je 18. kolovoza navršio 50.godišnji svećenički jubilej

Osnivač Dominikanaca proveo je u redovničkom životu Crkve preokret. Dotada su redovnici uglavnom radili na izgrađivanju samih sebe, a vanjska aktivnost na odgoju drugih duša bila im je sporedna. Sv. Dominik je osnovao u 13. v. red, gdje će članovi raditi na usavršavanju samih sebe, a iz solidne izgradnje njihovih ličnosti proisticat će rad za bližnjega. Time je udaren temelj modernog redovničkog apostolata. Na tome se osniva vječna savremenost dominikanske organizacije, po kojoj dominikanski red ni u našem vremenu nije izgubio ništa od svoje svježine i aktuelnosti.

Te bitne odlike u izrazitom obliku člana dominikanske organizacije nosi jubilarac o. Anđelko Orlandini, koji je 18. kolovoza o. g. navršio 50. godišnji misnički jubilej. Rodio se 10. II. 1866. u Pučišću na Braču. Napojen u mladim danima na izvorima redovničke discipline mogao je kroz svoj život nastupiti u onoj formi čvrstog pregaoca, kakvim poznajemo našeg časnog starinu. Dodavši tome bogato životno iskustvo, odlične govorničke sposobnosti, dostojanstven nastup o. Orlandini je prenio i osigurao stalnu djelatnost hrvatskih dominikanaca izvan uskoga kruga južne i srednje Dalmacije u sve hrvatske krajeve. Tome je osobito pomoglo osnivanje novog dominikanskog samostana u Zagrebu, koji je postao najjača stanica hrvatskoga katoličkoga života istočne periferije Zagreba. Postavši g. 1918. glava hrvatskih dominikanaca prozreo je buduće potrebe našega vjerskoga života. Zato je i poslao mlađe članove svoga reda na nauke u inozemstvo. Oni će mu biti pomoćnici kod odgoja podmladka. Danas dominikanski zavod s gimnazijom u Bolu na Braču uživa glas odlične odgojne ustanove. Jubilarac je zacrtao smjer modernog apostolata, koji je postao temelj, na kojem su hrvatski dominikanci pokrenuli seriozna književna izdanja za puk i višu duhovnu obrazbu.

Čovjek, koji je cijeli život proveo u živom radu, povukao se o svom jubileju iz svoje sredine želeći pravi mir. Ali lijepa proslava jubileja je ipak došla 1. o. mj Došla je kao iskreni i nesuzdržani odraz zahvalnosti duša za učinjeno dobro. Dao Bog Hrvatskoj ovako potrebnih svećenika!

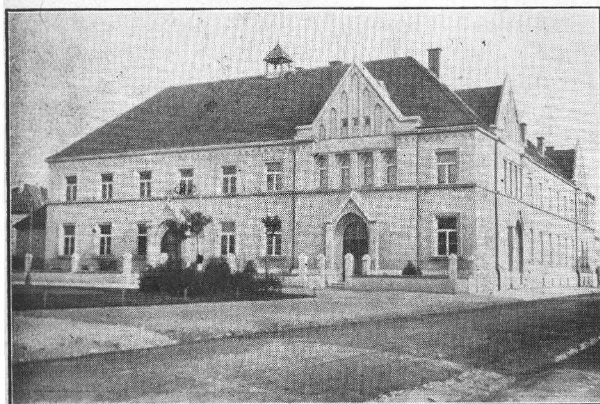
K.





Desno gore: DOMINIKANSKA GIMNAZIJA U BOLU (BRAČ), PODIGNUTA ZA PROVINCIJALATA O. ORLANDINIJA — *Desno:* POGLED NA SAMOSTAN S CRKVOM I DIO DOMINIKANSKOG ZAVODA U BOLU, KOJI SE ODLIKUJE PREKRASNIM POLOŽAJEM NA MORU

Dolje: DOMINIKANSKI SAMOSTAN S ĐAČKIM KONVIKTOM U ZAGREBU, PODIGNUT ZA PROVINCIJALATA O. ORLANDINIJA, SREDIŠTE JE KNJIŽEV. IZDANJA HRVATSKIH DOMINIKANACA



Litva i glavni grad Vilno

Napisao Branko Zidarić

Poslije mira u Brest-Litovsku (g. 1918.) od nekadašnje carske Rusije nastadoše nekoje nove države, među njima i Litva (Lietuva, Litvanija, Litavska). Litva spada u sklop baltičkih državica (Estonska, Lotiška, Litva), jer su se sve tri smjestile uz Baltičko more.

Nekada je Litva bila mnogo veća obujnom, a i igrala veliku ulogu među susjednim državama (to je lijepo prikazao Sienkiewicz u svojim romanima »Križari« i »Ognjem i mačem«, koje je izdala »Knjižnica Dobrih Romana«). Osobite se moći dokopala za vladara Olgerda (Algirdas) i Keistuta (1344.—1382.). Tada je zapremala sav prostor od Njemena, pa gotovo do obale Crnog Mora. Propadati je počela za kralja Jagiela (Jagaila), koji je bio oženjen kćerkom posljednjeg poljskog Pjastovića Kazimira Velikoga Jadwigom, te sklopio personalnu uniju između Litve i Poljske.

Mnogi slavenski učenjaci su pribrajali Litavce Slavenima, no Slaveni litavski jezik toliko razumiju, koliko i Nijemci. Litavci liče u mnogome na stare Pruse, zbog kojih su izumrli u 17. vijeku. Prema tome pripadaju »baltičkoj grani« indogermanskih naroda, a najbliži su im Leti, koji živu u Lotiškoj i Estoniji.

Litavci su osrednjeg stasa, uskog i dugog lica, dugoljaste lubanje, plavih očiju i svijetle kose, prema tome prevlađuje nordijska rasa.

U najstarija vremena Litavci su se nazivali »Aisten«, koje se ime kasnije među Litavcima izgubilo, ali su to ime zadržali Estonci (»Esten«).

Litavski jezik, po mišljenju filologa Bezzenbergera — spada među najstarije kulturne jezike. Na tom jeziku sačuvana je obilna književnost. Prvi pisani spomenik na litavskom jeziku je iz god. 1545., prijevod jedne crkvene pjesme. Sva književnost do konca 18. stoljeća bila je crkvena. — U svjetskoj književnosti poznate su litavske narodne pjesme, tkzv. »Daina« (pl. »Dainos), koje su davale predmet za nekoje radove velikih pjesnika i učenjaka (Zechlin). Herder je objelodanio 1769. »Dainos« u slobodnom prijevodu, Goethe je za svoju igru »Die Fiescherin« uveo radnju iz jedne »Daine«.

U 19. stoljeću razmahala se literatura na litavskom jeziku, te na taj način podizala nacionalni duh u narodu. No 1863. zabrani ruska vlada štampanje na litavskom i letskom jeziku. Ponovo dođe na red »litavsko pitanje« za rusko-japanskog rata (7. svibnja 1904.), a riješeno bude istom 16. veljače 1918., kada je proglašena Litva nezavisnom. 5. rujna 1920. stupi Litva u Društvo Naroda.

Uz Litavce imade u Litvi i mnogo Poljaka (tako u gubern. Kovno 8%, u gubern. Grodno 25.3%, u gubern. Vilna 40.1%, Rusa (oko 5% cjelokupnog stanovništva) i Židova (nazvani »Litvak«). Litavski Židovi poznati su kao odlični poznavači Talmuda, pa postoji Talmud-škola u Wiliampolu kod Kovna. Litavski Židovi imadu u rukama gotovo svu industriju i trgovinu.

Litavci su gotovo isključivo poljodjelci, šumari i stočari; naseljenost zemlje je 42—44 stanovnika na km². Ratarstvom se bavi oko 80—90 posto stanovništva. Židovi, Poljaci i Nijemci te još neki doseljeni narodi živu u gradovima. Veliki gradovi litavski jesu Kovno (oko 100.000 st.) i Wilna (oko 250.000 st.). Kovno je glavni grad i sjedište predsjednika republike. Ima sveučilište. Poznati su i gradovi: Šaulen, Suvalki, Wilkomiers, Telše, Pomiewicz, Šadov i dr.

Poljodjelstvo je, kako sam već spomenuo, glavno zanimanje stanovništva. Zemlja je većinom crnica, te je vrlo plodna. Najviše se sadi krumpir, zatim raž, ječam, kukuruz, repa i t. d. Zbog odličnih pašnjaka razvilo se u Litvi stočarstvo do zamjerne visine. Gaje se osobito konji (posebna vrsta »litavski konj«), goveda i ovce. Svinjarstvo je poznato, jer imade dosta žira. Prije rata bila je 1/3 cjelokupne površine države pokrivena šumama; danas je površina nešto umanjena zbog krčenja, da se dobije zemlja za sijanje povrća i žita, tako da je šumom pokriveno 17% cjelokupne površine.

Industrija se tek razvija. Imade tvornica za prerađivanje drveta, mlinova, tvornica željeznih proizvoda u Kovnu i t. d.



Lijevo: HISTORIJSKI GLAVNI LITVANSKI GRAD VILNO, KOJI SU POLJACI G. 1923. BILI ZADOBILI, PREŠAO JE ZA PROPASTI POLJSKE SADA PONOVO U RUKE LITVE

Promet je otežan zbog neuređenih puteva i rijeka. Željeznica imade malo (1.46 km na 100 km² površine). Veći značaj imade pruga Königsberg-Kovno-Riga.

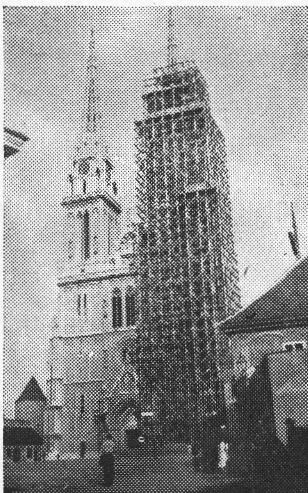
Od osobitog značaja za Litvu je problem l u k e, iz koje bi mogla da izvozi svoje proizvode ili da uvozi potrebne joj produkte iz drugih zemalja. Litavska obala je kratka i plitka, pa je gotovo nemoguće, da bi se na tom prostoru mogla razviti veća luka. Prema tome je upućena da dovozi i izvozi robu preko letonske luke Libave. To je pitanje bilo riješeno, što je Litva dobila u Istočnoj Pruskoj Memel (Njemen), ali je u najnovije vrijeme Litva morala Memel iznova prepustiti Njemačkoj.

Još se dogodila jedna *važna promjena u državnom životu Litve.* Ona je, kao i Letonska i Estonska, došla u početku ovog mjeseca pod veliki utjecaj Sovjetske Rusije, s kojom je bila prisiljena sklopiti vojnički i ekonomski ugovor te je smjer njezine vanjske i unutrašnje politike ovisan o komunističkoj Rusiji. Tako je nesretno okrnjena sloboda i zamostalnost Litve, Letonske i Estonske. Rusija je u te zemlje poslala svoju vojsku i uspostavila ratne utvrde. Slično su Sovjeti htjeli načiniti od Finske, zahtijevajući, da preda Rusiji na upotrebu A a l a n d s k e o t o k e, ali se mala Finska hrabro oduprla nepraved-

(Nastavak na str. 574.)

Desno: SLIKOVITI PRIZOR IZ STAROG ZAGREBA: DOLAC
(U pozadini zvonik crkve sv. Marije)
Naslikao: Vladimir Kirin

Oko zagrebačke katedrale



Ponosna zagrebačka katedrala diže se u sadanjem svom obliku blizu 60 godina. Po svom položaju i po svom obliku daje cijelom Zagrebu karakteristično obilježje, te on u zajednici s njom pruža sliku neobičnog sklada i elegancije. Prije njezinih zvonika, kakve vidimo u sadanjem obliku, dizao se zvonik onakav, kakva prikazuje naša naslovna slika. Iza kako je katedrala vjekovima prkosila kao simbol kršćanske slobode (jedan bosanski paša prijetio je, da će na njenim oltarima konje zobiti), uništio je g. 1880. tu divnu, tipično našu monumentalnu građevinu, potres. Ova današnja stilski nije naša, ali ipak je ponos svima Hrvatima.

Zub vremena je zadro i u njezinu građu, te je potrebna popravka. Popravak je zvonika započeo pred nekoliko mjeseci, pa iziskuje mnogo vremena, troška i truda. Oko cijelog jednog zvonika podignuta je armadura, kako se vidi na ovoj našoj slici, a tako će biti i oko drugog, kad se prvi popravi. Potrošeno je za to oko 40 vagona drva (oko 800 kubika), tesarske radnje stajale su oko 330.000, a drveni materijal oko 200.000 Din. Već je počela izmjena kamenja, a ostali radovi će se redom obavljati, da se sačuva ovaj ponos svih Hrvata.

HITAC U TAMI

ROMAN O TAJNI JEDNOG UMORSTVA — NAPISALA ANA HRUŠKA — PREVODI V. S.

(Nastavak

Lidija je držeći lojanicu u ruci koracala prema vratima. Hodala je lagano. Na vratima se zaustavila i ugasila svijetlo.

Hempel je iskoristio ovaj trenutak i zajedno s Roznerom napustio stan. Dolje u predvorju sakrili su se iza velikih lisnatih stabljika. Odavle su mogli vidjeti stepenice, ali njih nije nitko mogao sa stepenica opaziti.

»Zašto nijesmo ostali gore?« tiho upita Rozner detektiva. »Mogli smo dalje motriti...«

»Nemamo što da dalje motrimo. Kad bismo se bili dalje zadržali gore, bili bismo zaključani.«

Na vratima stana pojavila se baš tada gospođa Lidija s lojanicom u ruci i zatvorila ih. Učinila je to oprezno.

Hempel se sklonio tik do pazikuće i tiho mu šapnuo na uho: »Jeste li ikad opazili, da je gospođa Holcman mjesečnjak?«

»Ne, nikada!« glasio je tih odgovor.

Međuto je gospođa Lidija silazila niz stepenice i opet lagano, odmjereno, poput automata, držeći u ruci pripaljenu lojanicu. Što im se više približavala, sve jasniji je Hempelu postajao nenaravan izraz njena lica. Na čelu je opazio malene kapi znoja, a u očajnom joj izrazu lica bilo nešto kao skamenjeno.

Prispjevši na dno stepenica skrenula je na lijevo. Hempel je namignuo Rozneru, da ostane na mjestu, a sam je bez glasa slijedio Lidiju, koja se uputila prema stražnjem dijelu kuće, gdje su bila mala vrtna vratašca. Ta su vratašca bila širom otvorena. Kroz ta je vratašca, zatvorivši ih izvana za sobom, Lidija napustila kuću.

Hempel je to predvidio. Predvidio je također, da je ovim putem ne će moći slijediti. Dok je ona još hodala prema vratašcima, on se okrenuo i brže bolje pojurio kroz kućna vrata na ulicu. Zatim je krenuo uz vrtnu željeznu ogradu prema željeznim vrtnim vratima, da je ondje dočeka.

Međutim je tu svoju namisao morao napustiti. Kad je naime hodajući uz vrtnu ogradu htio skrenuti oko ugla, prestrašeno je uzmaknuo u sjenu velikog ugaonog stupa. Tek pred vrtnim vratima stajao je zatvoren auto, na kojemu se uslijed tame nije mogao raspoznati broj. U sjeni automobila stajao je mirno neki crni lik.

Vidjevši to Hempel je naravno ustuknuo i sakrio se. Ali se odmah ojunačio i stao promatrati crnu priliku, koja je ovdje očevidno čekala gospođu Lidiju. Naokolo je bilo tamno. Ulične su svjetiljke bile daleko, a tako i kuće, jer ulica još nije bila izgrađena.

Kad su se oči priviknule na tamu, mogao je Silas ipak utvrditi, da je crna prilika neki čovjek. Baš tada su se otvorila vrata na ogradi i Lidija je izašla, držeći još uvijek pripravljenu lojanicu u ruci. Čovjek je žurno pograbio lojanicu i ugasio je.

Samo trenutak je njeno svijetlo palo na čovjeka, koji ju je ugasio. I to je bilo dovoljno, da Hempelu rasvijetli dvije stvari: od sunca isprženo lice, glatko obrijano, markantnih crta i kukastog nosa, s kojega su dva oka oštro svijetlila u tami, te kratak sjajan bljesak na ruci, koja je pograbila lojanicu. Ovaj je bljesak, kako je Silas točno vidio, potjecao od briljantnog prstena, koji se nalazio na toj ruci. I za čas je nestalo sve u tami. Vrata na automobilu se zatvorila i automobil je odjurio cestom, koja je vodila u grad.

Hempel je stajao kao prikovan na mjestu i neobično uzbuđen zurio za njim. Što je vidio? Ni časka nije Silas sumnjao u to, da je čovjek, kojega je vidio, ubica Holcmana. To je bilo lice, koje »se ne može zaboraviti, kad ga se jednom vidjelo«, — lice sa sjajnim očima, kojih su pogledi palili poput oštrih oštrica... I on je znao: ubica je bio isti čovjek s dragocjenim briljantnim prstenom na ruci, kojega je Rozner iznenadio u suši. Hempelovo predmnijevanje, da je on ondje tražio nešto, ali nije našao, pokazalo se sada kao ispravno. Samo, što ovog puta nije pošao sam, nego je poslao gospođu Lidiju, i to u kuću, jer je ono, što traži, očevidno ondje, a ne u suši, kako je ispočetka mislio.

Silas je posvema zaboravio, da je pošao iz vile u samim čarapama i da je već dugo stajao u snijegu. Studen, koja ga nenadano prodrmala, sjetila ga toga i on se žurno vrati u kuću.

XIII.

Rozner je nestrpljivo očekivao detektiva.

»Što je?« zapita ga, kad je ovaj zatvorio vrata i s njime pošao u sobu. »Kud je pošla milostiva gospođa? Vi ste je, zar ne, nagovorili i upitali, što je htjela ovdje usred noći i zašto...?«

»Ne, nijesam je nagovorio,« prekine ga Silas suho, »jer ju je čekao na stražnjim vrtnim vratašcima neki gospodin u automobilu.«

»Čekao? Ko je taj za Boga?«

»Ubica njena muža, po čijem je nalogu ona na neobičan način došla u vlastitu kuću, da ondje uzme ono, što je nedavno uzalud tražio u suši.«

Rozner je zurio u govornika, kao da govori kineski. Tek nakon nekoliko časaka promuca on tjeskobno: »Molim vas, recite ovo još jedamput! Valjda nijesam dobro čuo!«

Silas je opetovao svoje riječi i zatim završio: »Kasnije ću vam pričati sve potanko, ali prije moram nešto toplo založiti, jer mi zubi cvokoću od studeni. Ne biste li mi vi mogli brzo svariti grog?«

»Mogu, gospodine Hempele! Sjednite na sofu i omotajte si noge pokrivačem.«

Rozner je dohvatio spravu za kuhanje, dometnuo vodu i iz jednog zidnog ormarića izvukao veliku bocu s rumom. Pri tom je neprestano tresao glavom i zamišljeno zurio preda se. Nikako nije se mogao snaći u onome, što je čuo.

Silas je međutim natočio čašicu ruma i na dušak je ispraznio. Osjetio je, da mu se život vraća, te stao pazikući iscrpljivo pripovijedati, što je vidio.

Rozner je još uvijek tresao glavom. Razumjeti nije mogao ništa.

»Naša milostiva gospođa i — ubica! Zar ga uopće pozna?« on će.

»Možda ipak! Inače ne bi dozvolila, da joj dijeli naloge.«

»Ali što je zapravo tražila?«

»Kad bismo to znali, znali bismo vjerojatno sve. Ali dosada nemamo nažalost ni pojma o tome. Dosjetite se, Rozneru, vi ste već tako dugo u kući: Kome zapravo pripada ormarić gore i zašto je trebao?«

»Ni za što. Pripadao je pradjedu gospodina Holcmana. I samo iz poštovanja dao ga je gospodin Holcman namjestiti u sobu za spavanje.«

»Možda je on ondje čuvao isprave ili druge stvari od vrijednosti?«

»To je moglo biti samo u najnovije vrijeme, jer prije, to znadem točno, nije ormar nikada bio iskorištavan od mladoga gospodina. Uvijek je bio pun stare robe, uspomena, pisama, slika i sličnih stvari. Gospodin Holcman je često, kad je njegova gospođa predložila, da ormar pročiste i iskoriste, rekao, da sve mora ostati onako, kako je bilo za vrijeme njegova pradjeda. — Uostalom milostiva gospođa očevidno nije našla ono, što je tražila. Vidjeli smo naime, kako je razočarana otišla.«

»Ne, ona toga nije našla...« promrmlja detektiv razmišljajući.

I Rozner se zamislio.

»Kako je bila čudnovata! Nikad je takvu nijesam vidio. Kao da nije pri zdravoj pameti ili kao da spava... premda je oči imala otvorene. Ali u ovim očima nije bilo pogleda...«

»Mjesečari ili oni, koji u snu hodaju, imadu takve oči, ali ja ne vjerujem, da gospođa Holcman pripada ovima. Ja čak mislim...«

»Što? Što mislite, gospodine Hempelu?«

»Da je bila hipnotizirana i da je sve činila u hipnotičkom snu.«

Rozner ga je gledao otvorenih ustiju.

»Što mislite pod tim, gospodine Hempelu? Zar je to bolest?«

»Ne. Zar nijeste još nikada čuli o hipnozi?«

»Nikada. Ili bolje rečeno, mislim, da je jednom o tome nešto pisalo u novinama, ali ja od toga ništa nijesam razumio.«

»Pazite. Pokušat ću, da vam to razjasnim. Predstavite si čovjeka veoma jake volje, koji može svoje misli usredotočiti u jedan jedini predmet. Zamislite zatim drugoga čovjeka slabe volje. Jaka volja može podjarmiti slabu volju i vladati njome, i to se događa obično u prvom redu pogledom. Jak čovjek usredotočuje čitavu svoju volju u svojem pogledu, kojemu se slaba volja drugoga čovjeka ne može oduprijeti. Ne pomaže li sam pogled, pomažu određeni potezi, koji djeluju magnetski, da se slaba volja podvrgne jakoj volji. Postepeno nastupa kod podvrgnutog stanje slično snu. I to se zove hipnotički san, a onaj, koji može drugoga uspavati, hipnotizer. Jeste li razumjeli?«

»Da, nikako dosad nijesam znao, da su takve stvari moguće i da se doista događaju.«

»Sve su te stvari znanstveno dokazane. Liječnici ih često upotrebljavaju kod liječenja živaca s uspjehom, a predstavljaju nažalost, kad ih zločinci iskorišćuju, veliku opasnost za čovječanstvo! Zamašaj hipnoze postaje još jasniji, kad se pomisli, da su kod hipnotiziranog vlastita volja i rasuđivanje posvema izlučeni i da je hipnotizirani posvema i bez ikakve obrane prepušten uplivu lica, koje ga je uspavalo. Sve, što mu u tom magnetičkom snu naloži hipnotizer, mora onaj u određeno vrijeme točno ispuniti. Kad ponovo prispije — u redovito budno stanje, ne zna ništa o onome, što mu je bilo naloženo. Ali kad nastupi vrijeme izvršenja, sam od sebe pada u magnetički san i mehanički izvršuje zadane naloge. Ako mu se pri davanju naloga zapovjedi: »Nakon toga zaboravi sve!« ili »Nakon toga ne smiješ nikome izdati, da si to učinio ili da ti je to bilo naloženo!«, ta će osoba bezuvjetno šutjeti, jer se ne može ničega više sjetiti.«

Pazikuća se prekrižio.

»Neka me Bog očuva! To miriši po čarolijama! I vi kažete, da je sve to doista moguće?«

»To su potvrdili mnogi glasoviti liječnici sa svojim pokusima. Velika je pri tom sreća, što svaki ne posjeduje sposobnost da hipnotizira ili da bude hipnotiziran.«

»Zar vi, gospodine Hempelu, vjerujete, da je danas u noći naša milostiva gospođa radila po

nalogu neke druge nepoznate osobe... ubice? »Inače ne mogu da razjasnim njeno vladanje. Već od prvoga časa, kad smo je ugledali, bio sam uvjeren, da danas u noći nije bila normalna, nego da je bila u magnetičkom stanju sna. Kad bi već prije bila u takvim stanjima, bez dvojbe morali biste bili već prije to opaziti vi ili služinčad. Ne radi se dakle o običnom hodanju u snu, nego o stanju, koje je nastalo pod tuđim uplivom. Ona je nešto tražila. Kad bi to nešto bila tražila samo za sebe, bila bi jednostavno došla po danu, jer bi to bilo najnaravnije. Ali ona je došla usred noći, i to u istu kuću, koja joj je od dana nesreće ulijevala toliko straha, da nije zajedno s brojnom služinčadi u njoj htjela stanovati. To je tako nenaravno, te nijesam mogao pomisliti, da je to dobrovoljno učinila.«

»To je istina. Bila je uvijek nešto malo bojažljiva...«

»Vidite! A zatim: svim silama je nastojala, da ne izazove štropot. To joj je očevidno bilo strogo naređeno. Inače ne bi u svojoj kući imala za to nikakva razloga.«

»I to je istina.«

»Rozneru, promislite dalje: ubica je nešto tražio u suši. Našao nije ništa. Od vas je bio poplašen. On sada predmnijeva, da je ono nešto u kući, ali se ne usuđuje sam u nju prodrijeti, jer se ne snalazi. Tako šalje on gospođu Lidiju, što u slučaju otkrića izgleda uvijek nedužnije.«

Rozner je rukom prešao preko čela.

»Da — vi imate zacijelo pravo, gospodine Hempelu, ali ja sam star, priprost čovjek, kome ove nove stvari ne će u glavu. Meni se od toga sve miješa...«

Hempel se blago smješkao.

»Dobro. O tome ne trebamo više govoriti. Glavno je, da je meni sve jasno i da iz toga mogu vući zaključke.«

»Što ćete sada?«

»Poći ću putem, koji mi je jasno zacrtan: sutra ću poći k majoru pl. Marchstättenu, sve mu ispripovjediti i tražiti podatke o ubici. Konačno otac mora znati, s kime njegova kćerka u posljednje vrijeme dolazi u saobraćaj, mora dakle poznavati ubicu, iako možda dosada nije ni slutio, da je ovaj ubica njegovog zeta.«

»Da, učinite to! Major je poštenjak i u svemu će vam poći na ruku.«

Vani je pucala zora. Nijedan od obojice nije nakon ove uzbudljive noći osjećao potrebe za snom. Hempelu, kojega su mnoge čaše groga ugodno stoplile, palo je na pamet, da je zanemario nešto važno: da utvrdi tragove nogu kod vrtnih vratiju. Prestrašeno je skočio na noge, navukao čizme i pojurio iz kuće. Izreske tragova u suši imao je sa sobom, a tako i malen štap za mjerenje.

Hvala Bogu, tragovi su još bili nepovrijeđeni. Silas je dozvao najbližeg stražara, da u prisustvu tog svjedoka utvrdi tragove. Izresci su se slagali, kako je i očekivao, točno s novim tragom.

(Nastavit će se.)

Litva i glavni grad Vilno

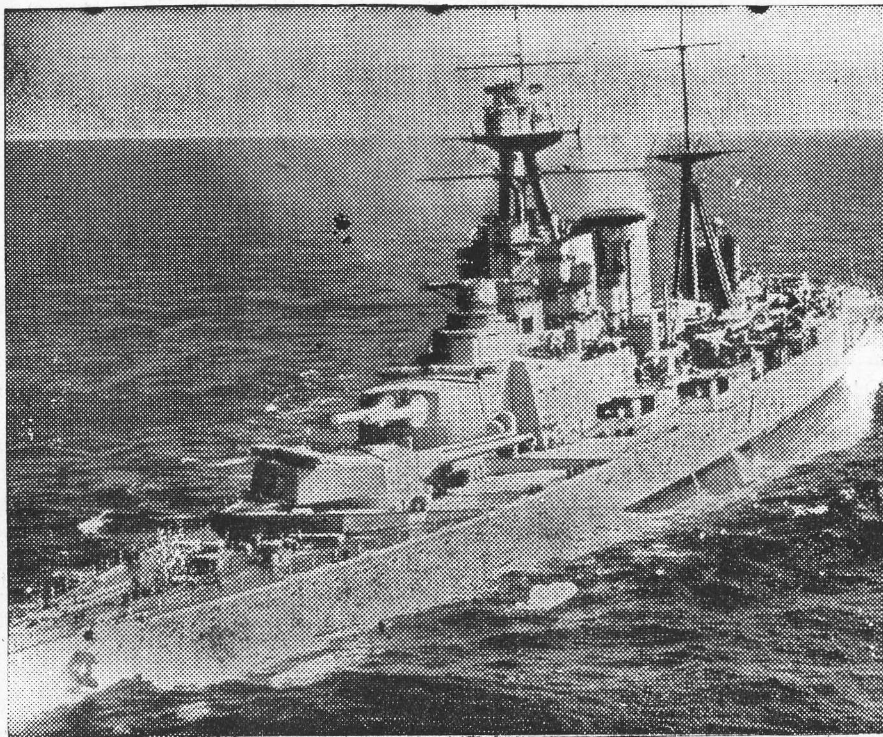
(Svršetak sa strane 571.)

nim zahtjevima Sovjeta, koji se inače hvale, kao i njihovi drugovi po svijetu, da su mirotvorci i da nemaju namjere da ikome išta oduzimaju. Praksa je eto pokazala sve drugo, samo ne pravdu u ruskih komunista, koji su i prema Poljskoj, u času njene najstrašnije tragedije, pokazali svoju »slavensku bratsku ljubav«. Simpatični otpor Finske poduprle su i ostale sjeverne države, Švedska, Norveška i Danska.

U *historijskom glavnom gradu Litve — Vilnu* — naselilo se s vremenom više Poljaka nego li Litvanaca. I čuveni poljski general Zeligovski (koji je ovih dana poginuo u borbi protiv komunista) g. 1923. ušao je u Vilno. Time je bilo narušeno vjekovno prijateljstvo poljaka i Litvanaca, koji su se uvijek zajednički opirali nasrtajima Nijemaca sa zapada kao i Rusa s istoka, kako je to bilo i g. 1922. u borbi protiv komunističkih četa. Od g. 1923. do skorog vremena bili su prekinuti svi odnosi između Litve i Poljske. Iza propasti Poljske dala je sada Sovjetska Rusija Vilno opet Litvi, da udobrovolji Litvance. Ali koliko će trajati ta crvena »blagohotnost« prema Litvi, pokazat će budućnost.

SVJETSKI DOGAĐAJI

5. rujna: Poljaci prodrli u Istočnu Prusku. — Njemačka vojska prešla Vislu na zapadnoj poljskoj granici. — U. S. A., Bugarska, Rumunjska i Chile za neutralnost.
6. Poljaci napustili Krakov, Bydgoscez i Grudiadz, ali se hrabro drže u Danzigu.
9. Nijemci se približili Varšavi. Vlada napustila grad, koji se utvrđuje.
10. Kanada objavila rat Njemačkoj.
12. Junačko držanje poljske posade u Gdynji, Varšava bombardirana 40 puta. Nijemci zaustavljeni. Poljaci ponovo zauzeli važno industrijsko središte Lodz.
13. Zatvaranje crkava u Njemačkoj i obustava katoličkih listova radi štednje papira. — Gospino svetište u Čenstohovi ostalo nepovrijeđeno.
14. Nijemci opkolili Varšavu i s juga. — Francuzi ugrožavaju Saarbrücken u Sarskom području. — Engleska objavila listu kontrabandne robe, koja se ne smije uvoziti u Njemačku. Njemačka odgovorila protumjerama.
15. Sv. Otac Papa u govoru novom belgijskom poklisaru zalaže se za mir. — Poljaci junački brane Lavov.
16. Japan i SSSR sporazumjeli se o krajnjem istoku. — Argentina, Brazilija i Urugvaj neutralne. — Englezi zaplijenili ukupno: 28.500 tona petroleja, 26.350 t. čelika i veliku količinu druge robe. — Potopljen prvi engleski parobrod.
17. Poljaci javljaju, da je Njemačka u poljskom ratu izgubila oko 100 tisuća mrtvih i ranjenih. — Predsjednik Poljske s vladom prešao u Rumunjsku, gdje je vlada internirana.
18. Sovjetska vojska prešla u Poljsku na cijeloj sovjetsko-poljskoj granici, da tobože zaštite stanovništvo, jer da Poljske više nema. Govori se, da je Njemačka o tom bila prije obaviještena. — Potopljen engleski nosač aviona »Courageus«.
19. Engleska ne objavljuje rat Sovjetima radi navale na Poljsku, jer da se ne zna, je li intervencija Sovjeta bila u korist Njemačke. — Poljski poklisar ostavio Moskvu. Varšava još uvijek suzbija Nijemce.
20. Četiri nordijske države izjavile ponovo strogu neutralnost. — Sv. Otac Papa primio primasa Poljske kardinala Hlonda. — Engleska i Francuska protestiraju u Moskvi radi provale u Poljsku.
21. Hrvatski ban dao izjavu o normaliziranju prilika u Hrvatskoj. — Nijemci razrušili kraljev dvorac, nacionalni muzej i akademiju za fizički odgoj u Varšavi. — Chamberlain izjavljuje, da engleske obveze prema Poljskoj još traju i naglašava solidarnost Francuske i Engleske. — Ubijen predsjednik rumunjske vlade Calinescu od člana »Željezne garde«.
22. Njemačka i SSSR sporazumjele se o granici prigodom podjele Poljske. — Poljaci brane i dalje odlučno Varšavu i Lavov.
23. Poljaci u Francuskoj sastavljaju poljsku armiju. — Progon »Željezne garde« u Rumunjskoj. — Glasovi o bunama u Češkoj. — Francuski intelektualci proglasom odaju počast poljskom rodoljublju i hrabrosti.
25. Francuska i engleska štampa ističe, da Engleska i Francuska ne mogu primiti nove Mussolinijeve mirovne prijedloge, jer su obvezane da se i dalje bore za uspostavu Poljske.
26. SSSR u ⅔ Poljske, koje je zaposjela sovjetska vojska, uspostavlja sovjetski režim i poziva seljake, da međusobno podijele zemlju. Prigodom bombardiranja Varšave poginulo 3000 građana.
27. Francuska raspušta komunističku stranku i zabranjuje svu propagandu Treće Internacionale. — Posada Varšave sa svim stanovnicima ženskim i muškim još se brani. Drži se i poluotok Hela prema Danzigu kao i neke čete jugozapadno od Varšave.
28. Varšavska posada pristala, da se na 30. preda.
29. Trgovinski i vojni pakt između S. Rusije i Estonske, koja je Rusiji dozvolila upotrebu dvaju otoka u ratne svrhe. — Njemačka i SSSR nude mir saveznicima. — Nova vlada u Rumunjskoj za neutralnost.
30. Obrana Varšave zaključila časno primirje. — Kardinal Hlond govori Poljacima preko vatikanskog radija, da ih ojača. — Poljski predsjednik Moscicki predao ostavku.



Desno: NAJVEĆI RATNI BROD NA SVIJETU „H. M. S. HOOD" PRIPADA ENGLESKOJ

Nedavno se bila pronijela vijest, da je taj morski gorostas pogođen ulomcima bombe njemačkih aviona. Brod ima 42.000 tona, duž je preko 300 metara, a na njemu se nalazi 1350 ljudi posade i među ostalim osam topova od 38. cm. Njemačke su podmornice u dosadašnjem ratu potopile i dva velika broda i to veliki nosač aviona „Courageous" te veliki bojni brod „Royal Oak" od 29.150 tona i 296 m duljine. Kod tih užasnih pomorskih katastrofa stradalo je životom preko 1000 ljudi

ZA DOBRE DOMAĆICE

Kućni savjeti

Kokošja kresta. Po njoj se može poznati zdravstveno stanje koke. Ako je kresta crvena kao vatra, onda je koka potpuno zdrava i nosi jaja. Nu ako je kresta namreškana i tamne boje, onda dotična koka nije najboljeg zdravlja. Ako je pak kresta plavušasta, onda to obično znači da u nutarnjosti koke nije sve u redu. Tome je pravi lijek nož, da se uzmogne spasiti ono, što se spasiti dade.

Šljive u octu i vinu. Zrele, potpuno zdrave šljive, obrišu se i metnu u zdjelu. Na $2^1/_2$ kg šljiva uzima se 1 kg šećera. Šećer se skuha u $^1/_2$ l. vinskog octa. Zatim se vruć ocat polije po šljivama i ostavi na miru. Drugi dan se šljive metnu na sito, da se ocijede. Octu se doda $^1/_2$ litre crnog vina, malo cimetove korice i 2—3 klinčića. Šljive se u tom prokuhaju, ali kratko vrijeme i opet ostave jedan dan na miru. Treći se dan opetuje ista radnja, a onda se šljive poslažu u boce. Sok se još kuha, da se malo zgusne. Napokon se topao sok prelije po šljivama, a boce se zavežu pergamepapirom.

Liker od narančine kore. 7 dkg žute kore od naranče izreže se na tanke rezance. U pola litre finog alkohola uspe se $^1/_2$ litre vruće prekuhane vode, a u ovu se metnu rezanci. Sve se to drži 14 dana u dobro začepljenoj boci, a na toplom mjestu. Svaki se dan dobro promućka. Poslije tog vremena procijedi se kroz gusto sito, rezanci se malko izgnječe i primiješaju alkoholu. Zatim se stuče 14 dkg kandis-šećera, te se i ovaj uspe u tekućinu i pusti dok se posve ne otopi. Kome je takav liker prejak, taj neka uzme ili više vode, ili manje alkohola. Što liker duže odleži, to je finiji.

I. Sitarić.

Vrtljarstvo

RAD U VRTU PRIJE ZIME

Koja je domaćica koncem kolovoza ili početkom rujna posijala *sjeme kelja, zelja, te karfiola,* treba da rasadi odmah, čim prispije za presađivanje, i presadi na već pripravljeno zemljište. Presađuju se samo jači stručci na zaklonito mjesto u vrtu. Presađuju se duboko sve do srčanih listića. Za jače smrzavice treba ih lako pokriti ili sječkom ili borovim iglicama, ili lišćem, ili slamnatim gnojem. Isto se tako mora prije zime presaditi i zimska salata glavatica, a dosta gusto. Jesenas posijana mrkva i peršin, ako je iznikao pregusto, ne treba sada prorjeđivati. Taj se posao ostavlja za proljeće. Samo na onim mjestima može se prorijediti, na kojima je to bilje izniklo previše gusto i ako je preveć jako potjeralo. I zimski se špinat može još sada posijati. Isto tako treba posaditi češnjak i nešto luka crljenca.

Obavlja se još prije mrazeva *branje rajčica, krastavaca i buča.* Repa bijela i crvena, zatim mrkva, peršun i pastrnjak vadi se iz zemlje, očisti se od zemlje i ostavi na vrtu da se prosuši. Zatim se očisti od korjenčića i nepotrebnog lišća. Samo se ostavi par najmanji listića, pa se zatim meće u suhi i značni podrum ili komoricu na prezimljenje. Podrum se mora češće zračiti za sunčana i topla dana. Ili se na ocjednom mjestu vrta prostre na zemlju malo slame, te se to povrće složi u obliku piramide, pokrije slamom i zemljom. I tu može dobro prezimiti. Ono povrće, kao: celer, mrkva, peršun i paštrnjak složit ćemo u podrumu u pijesak, a taj ćemo prema potrebi ponekad i ovlažiti. Nu da i zimi imamo zelenog lišća od peršina, treba nekoliko korjenčića posaditi u lonac sa pijeskom, koji ćemo držati u toploj kuhinji na prozoru.

Kelj i zelje treba posjeći za suha vremena. Očistit ćemo ga od nepotrebnog lišća i korijenja, te ćemo ga poslagati na ljese ili daske u prostoriji, u kojoj se ne može smrznuti. Za zimu se ostavljaju samo potpuno zrele i zdrave, ali ne ispucane i prezrele glavice. Prezrele i ispucane glavice zelja treba ukiseliti. Glavice se slažu na ljesama tako, da korijen bude okrenut prema gore. Još potpuno nezavijen karfiol vadi se iz zemlje skupa s korijenom, te se presađuje ili u toplo klilo, ili u pijesku u toplom podrumu. Oni stručci karfiola, koji nijesu vani obrazovali potpunu ružu, tu će ju dobiti za kratko vrijeme.

Kelj pupčar neka ostane vani na vrtu i preko zime, jer mu ne škodi studen.

I jagode, ako to nijesmo učinili prije, treba posaditi čim prije; ili ih barem prorijediti, očistiti od korova i pognojiti zrelim stajskim gnojem ili kompostom. Samo treba paziti da ne nabacamo gnoj na samo srce od jagoda. Od prevelike studeni očuvat ćemo jagode, ako ih pokrijemo tankim slojem borovih iglica, sječkom ili lišćem.

Preostalo prazno zemljište treba pognojiti zrelim stajskim gnojem ili gnojem mješancem; ali i ovaj mora biti potpuno zrio. Zatim ćemo ga prekopati i ostaviti u grudama. Zima će grude bolje razmrviti i usitniti, nego li bi to mogli mi učiniti.

I. S.

Kuhinjski kalendar

Listopad Petak **27**	Objed: Juha od vrhnja. Okrugljice od parenoga tijesta sa šljivama. Večera: Riža sa rajčicom, pečena jaja.
Subota **28**	Objed: Juha od rajčice. Pirjana teleća jetra sa žgancima na štajerski način. Grožđe. Večera: Palačinke sa špinatom.
Nedjelja **29**	Objed: Juha od kokošje sitneži s okrugljicama od jetara. Pečena kokoš s rižom i salatom od celera. Torta od oraha. Večera: Naduvak od ostataka mesa i čaj.
Ponedj. **30**	Objed: Juha od kima. Varivo od bundeva (buće) s faširanim odrescima. Grožđe. Večera: Gljive na francuski način.
Utorak **31**	Objed: Juha od kruha. Punjene jurgete i prženi krumpir. Savijača od grožđa. Večera: Teleći možđani. Savijača od podne.
Studeni Srijeda **1**	Objed: Juha od mrkve. Varivo od leće s pofeznima. Večera: Žganci s mlijekom.
Četvrtak **2**	Objed: Juha sa sagom. Govedina, varivo od krastavaca. Jabuke pržene u tijestu. Večera: Pečeni krumpir sa maslacem. Voće.
Petak **3**	Objed: Juha od graha. Soangalija. Breskve. Večera: Pržene ribe sa salatom.
Subota **4**	Objed: Juha od kupusa. Punjene paprike. Večera: Punjene paprike od objeda.
Nedjelja **5**	Objed: Juha od cvjetače. Pržene gljive i kaša od krumpira. Kuhane šljive. Večera: Hrenovke.

Blago cara Salomona

Narisao Ivo Kolin

U srcu Afrike logoruju tri prijatelja s crnačkim princem Ugumbom, za čije podrijetlo nitko ne zna ništa. Ugumba je jednog jutra naišao na prevrnuta kola, ostatak neke ekspedicije. U kolima je nađen nacrt za put i mjesto, gdje se skriva silno blago cara Salomona. Naši su prijatelji krenuli, da ga potraže.

















DAROVI U FOND »OBITELJI«. — *Gđa Jagoda Truhelka,* čiji smo roman »Vječna zaručnica« objavili u ovogodišnjoj »Obitelji«, odrekla se ljubezno u korist našeg lista svega autorskog honorara, koji bi joj za roman pripadao. Lijepa hvala odličnoj hrvatskoj književnici za toliku naklonost prema »Obitelji«. — Osim toga sjetili su se lista ovi naši prijatelji: po *din 200:* Nada M. Grgić; po *din 100:* N. N. Varaždin, Štrauch Hubert, Zlata M. Zagreb; po *din 50:* Varović Marija, Kukić Lado; po *din 20:* Šterk Barica, N. N. Zagreb, Jelena Ivković; po *din 10:* Kalauz Miho, Perković Anka, Abramović Stanko, Tomas Božena, Herula Ilija, Jurišić Ž., Herula Ilija, Čulin Tomica, Tomas Božena, Bem Gabrijela, Kačečnik Milica, Rubignoni Ignacij, Lutz Zora, Truhelka Jagoda, Đogić Stjepan, Sečkar Viki, N. N. Crnilug, Perković Anka, Katalinić Damjan, Šuveljak Margita, Koreny Evica; po *din 5:* Mijić Marko, Kučinić Lucija, Hršak Jelka, Novaković Rozika, Vanić Jelisava, Duda Antonija, Gaži Matej, Nagj Evica, Jelaković Anka, Gaži Matej, Marinić Štefa, Ćosić Ive, po *din 3:* Bonefačić M.; po *din 2:* Matulina Nada, Župni ured Risika, Slivak J., Rajković Stana. *Svima od srca hvala! I ovo će nam biti poticaj, da našim listom što više pružimo za duševno zadovoljstvo vrijednih čitatelja.*



ZA ŠALU I SMIJEH!...

NEMA PETOG ĆUTILA. Učitelj: »Dakle, Ivice, koliko ćutila imaš?«

Đak: »Četiri, gospodine učitelju!«

Učitelj: »A koja su to?«

Đak: »Vid, sluh, okus i opip!«

Učitelj: »Tako? A šta radiš s nosom?«

Đak: »Ništa.«

Učitelj: »Kako ništa? Zar njime ne njušiš?«

Đak: »Ne, jer sam strašno nahlađen!«

KRIVO SPOJENO. A: »Gospodine Šlapiću! Vaša gospođa supruga moli, da malko dođete na telefon.«

B.: »Moli?... To će onda bezuvjetno biti krivi spoj!«

SAMO PRISTOJNO! Mala Tea (pišući zadaću o domaćim životinjama): »Mamice, da li ti znaš kakav pristojniji izraz za »svinju«?«

UTJEHA. A: »Zar je vrijedno, da se toliko tužiš, jer ti sada malo slabije ide? Zapravo trebaš biti sretan, što si se rodio u Hrvatskoj. Da si se rodio u Engleskoj, bilo bi ti još gore!«

B: »Zašto?«

A: »Pa zato, jer ne znaš engleski!«

ČESTITATI TREBA SVAKAKO. Marijan: »Ti si sigurno već čuo, da sam se zaručio s Pavicom?«

Ivo: »Nemam ni pojma o tom. No ako je to istina, onda ti čestitam, a ako to nije istina, čestitat ću Pavici!«

INFORMACIJA. A: »Ja sam večeras pozvan Kukurićevima na večeru, a čini mi se, da poznate njihove kćeri. Molim vas, recite mi, kakve su to djevojke?«

B: »Hm!... Jedna vam je strašno jednostavna, a druga — jednostavno strašna!«

ČUDNA UTJEHA. Vjerovnik: »Vi uvijek velite: sutra, sutra! Ali taj »sutra« traje sad već dvije godine!«

Dužnik: »No dobro, onda ovaj puta neka bude — prekosutra!«

ISKRENO. Gost: »Konobaru, molim vas! Ova riba zaudara.«

Konobar: »Jest, molim! A želite li možda, da otvorim ventilator?«

U KAVANI. A: »Pa kako vi to novine držite — naopako?«

B: (analfabeta, u neprilici): »Znate... ja sam naime ljevak!«

MODERNO. Prosac: »Milice, vjerujte! Ne mogu bez vas živjeti ni časa.«

Djevojka: »Hm!... Dokažite mi to!«

LAKO ZA TO. Domaćica (prosjaku): »Novaca nemam, a naš objed bit će gotov tek za jedan sat.«

Prosjak: »To ne smeta ništa, milostiva! Kajgana od dva jaja za čas je gotova.«

ČUDAN RAZLOG. A: »Koliko se sjećam, ovdje su nekada bile dvije vjetrenjače! A gdje je sada druga?«

B: »Razrušena je, jer za obadvije nije bilo dovoljno vjetra.«

DJEČJA RADOZNALOST. Božica: »Mamice! Ima li i stonoga kurje oči?«

MEĐU BOHEMIMA. A: »Pošto nemam novaca, da nabavim auto, odlučio sam da ga malo pomalo sagradim.«

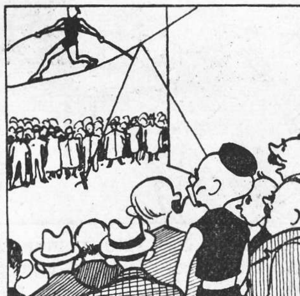
B: Uistinu?«

A: »Da. Zrak za pneumatike već imam!« Sabrao Sl. Tr-ski

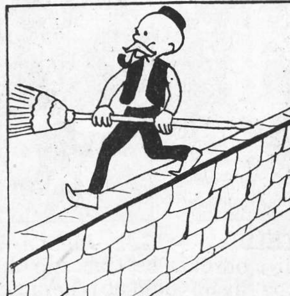
Dobrijan kao ekvilibrist



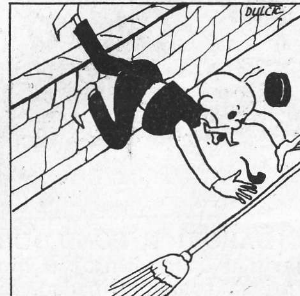
Iz kuće je čika pošo,
do prizora čudna došo:



Po konopcu hoda čovo;
mili Bože, što je ovo?



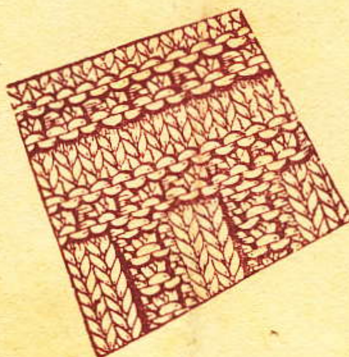
Ni Dobrijan nema mira,
poče da ekvilibrira.

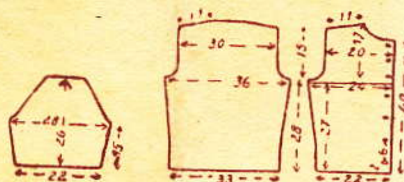


I da bude šala veća,
pade niz zid kao vreća!

Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 3 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu.

Pletena bluzica







Ova se jednostavna bluzica kopča gumbima na cijeloj dužini prednjeg otvora. Potrebno je 200 grama peteronitne vune, 2 igle od 4 mm i 7 gumbi.

LEĐA: Načinimo 79 očica i pletemo ovako: 1 red: prva očica, * 2 očice pravo, 1 očica krivo, 1 očica pravo, 1 očica krivo dalje kao od *. Svršimo sa 3 očice pravo. — 2 red: prva očica, * 2 očice krivo, 3 očice pravo, dalje kao od *. Svršimo sa 2 očice krivo i 1 očica pravo. — Treći red kao prvi. — Četvrti red kao drugi itd. Tako radimo 7 cm. Dalje dodajemo u svakom 10 redu sa svake strane po 1 očicu sve do 28 cm duljine. Za izrez rukava završimo sa svake strane po 5 očica, 2 puta za redom po 2 očice i jedanput po 1. Dalje nastavimo ravno sve do 43 cm duljine. Ramenice završimo u tri puta po 9 očica. Očice, koje nam ostanu u sredini, završimo ujedamput.

PREDNJI DIO. Počnemo sa 53 očice. Radimo istim uzorkom kao i leđa. Očice dodajemo na ovom kraju ispod ruke kao i na leđima. S prednje strane, gdje se kopča, plete se posve ravno odozdo sve do gore. Kada smo ispleli 27 cm duljine, promijenimo način pletenja, i to ovako: Jedan red pletemo posve pravo s krive strane ručnog rada. Drugi red pletemo 1 očicu pravo, 1 očicu krivo. Treći red pravo. Opet jedan red pravo, 1 red krivo, 1 red pravo. Dalje pletemo kao od *. Izrez za rukav započnemo na 28 cm visine, radimo ga jednako kao onaj od leđa. Dalje radimo ravno do 40 cm duljine. Završimo za izrez oko vrata najprije 10 očica, onda 4 očice, 3 očice, 2 očice, po 1 očicu 2 do 3 puta uzastopce. Treba da nam ostane 27 očica za ramenicu, koju završimo u tri puta po 9 očica. Prednja strana treba da bude 43 cm duga.

PREDNJI DESNI DIO radimo jednako kao i lijevi, samo što moramo napraviti rupice za gumbe. Prvu načinimo 2 cm od kraja, za rupicu završimo 5 očica; neka budu udaljene od ruba za tri očice. Ostale rupice pravimo u udaljenosti od 6 cm.

RUKAV. Počnemo sa 55 očica. Radimo istim načinom kao i leđa. Sa svake strane reda dodajemo po 1 očicu u svakom 6. redu. Tako do 15 cm duljine. Onda završimo po 3 očice sa svake strane reda, onda po 2 očice i napokon 1 očicu na početku svakog reda do 26 cm duljine. Preostale očice završimo ujedamput.

Sašijemo sve dijelove, prišijemo gumbe, rupice od gumbi izradimo — i bluzica je gotova.

Možemo je izraditi u boji ciklame i ukrasiti malim rupčićem u modroj boji.

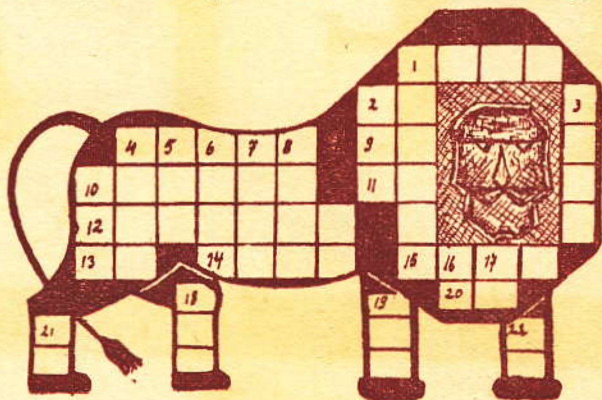
Z. L. P.

Križaljka

Složio Vl. Kereković

Vodoravno: 1. gledalište filmova, 2. oblik gl. biti (kajkavski 3. l. prez.), 4. uniforma, 9. mjera za površinu, 10. jednostavan, 11. inicijali naše slikarice, 12. zanatlija (s kovinama), 13. lat. simbol za ulje, 14. stari novac (bez zadnjeg slova), 15. junakinje naših nar. pjesama, 20. nota.

Okomito: 1. vrst štampanog slova, 2. debeli glas, 3. starozavjetni prorok, 4. dio, ostavština, 5. gorostas, 6. jasan, 7. ozljeda, 8. ljetopis, 10. dio glave, 16. uzvik, 17. tal. član, 18. Matica Hrvatskog radničkog saveza, 19. Kristovi inicijali, 21. igraća karta, 22. nag.



Rješenje treba poslati do 5. studenoga. Među odgonetače podijelit će se 20 romana.

Rješenje i nagrade

IZ BR. 32.

Vodoravno: 1. kapa, 4. osam, 8. ime, 10. Eva, 11. roman, 14. sinovac, 16. nalet, 18. ili, 20. oka, 22. daća, 23. arak, — Okomito: 1. kip, 2. A(ntun), M(ihanović), 3. Perinić, 5. senator, 6. A(ntun) V(ramec), 7. mak, 9. smola. 12. ona, 13. ave!, 15. zid, 17. rak, 19. la, 21. ka.

Po 5 knjiga dobili su K. Kerešković iz S. i M. Alić iz S. Po 1 knjigu: E. Maldini iz S. M., D. Nikolić iz M., S. Seličanec iz K., M. Stanković iz A., F. Prešelo iz M., Hrv. selj. čitaonica u Ned., M. Sentinella iz T., H. Jesenek iz S., S. Matasović iz Č. i Š. Božičević iz P.